

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 58 • nr. 5 • mei 2022 • € 1,75 • www.sp.nl

**EMILE ROEMER
SOCIALIST EN
GOUVERNEUR**

**GOKINDUSTRIE
LOS GESLAGEN**

**HOUTKAP EN CORRUPCIE
IN MALEISIË**

Arend van Dam

SP JONGEREN

WANDELLEN IN HET VOLKSBOSS MET SP JONGEREN EN REMI POPPE

In 1992 gebeurde er iets bijzonders. In Vlaardingen en Maassluis kwamen mensen massaal in actie tegen de door de gemeente voorgenomen plannen voor een vuilstortplaats. Dat deden ze door duizenden bomen te planten op de plek waar de vuilstortplaats zou komen. Dankzij die actie kwam de stortplaats kwam er niet en het bos staat er nog steeds.

Op zaterdag 14 mei gaan we samen met één van de actieleiders Remi Poppe wandelen in het Volksbos. Ook zal hij ons meer vertellen over de bekende 'Poppe-methode'. We spreken om 11:00 af op het afdelingspand van de SP Vlaardingen aan de Broekweg 76. Wil je erbij zijn? Meld je aan door te mailen naar jongeren@sp.nl

'Groeïend verzet' organiseert plantdag van het volksbos tegen vuilstort in de Lickebaert-polder Vlaardingen 12 december 1992. Rond de 20.000 bomen worden geplant.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Xander Topma (h), Lesley Arp
Anne-Marie Mineur, Peter Sas

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Maurits Gemmink, Ronald van Raak
Karen Veldkamp

Foto omslag
Maurits Gemmink

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Illustraties
Arend van Dam, Joren Hans
Wim Steenhagen

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

EXTRA KAARTEN VOOR SP-FAMILIEDAG!

De familiedag van de SP, op zondag 19 juni 2022 in dierentuin Burgers' Zoo in Arnhem, was al uitverkocht maar door het vervallen van de coronamaatregelen zijn er weer kaarten beschikbaar. Gedurende de familiedag is de hele dierentuin vrij te bezoeken. Ondertussen kun je speeddaten met SP-Kamerleden, zijn er volop activiteiten voor de kinderen, is er muziek van onder andere van Dik Hout, een toespraak van Lillian én een unieke terugblik op vijftig jaar SP in Nederland. Dat mag je niet missen. Kortom: een leuke dag en voor ieder wat wils. Kijk op sp.nl/familiedag voor meer informatie en kaarten.

IN DIT NUMMER

Emile Roemer
SP'er in het Gouvernement

6

'Breng de kinderen terug!'
Steundemonstratie toeslagenouders

10

Gunst van de gokker

Wildgroei aan reclames

16

Houtkap Maleisië

Socialisten zij aan zij met bevolking

22

Moed herdenken

Littekens van de oorlog

26

- 4 Actueel: Renske Leijten pleit voor referendumwet
- 21 Vul de ledenenquête in
- 25 Uitgelicht: Wilde staking
- 28 Linksvoor: Magda Rijk ontspant in het oudste café van Nederland
- 29 Rode denkers: Paulo Freire

- 13, 14, 15 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel
- 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Oud bestuur in nieuwe pakken

Het kabinet Rutte 4 is inmiddels honderd dagen onderweg. Het beloofde 'nieuwe leiderschap' en de 'nieuwe bestuurscultuur' blijven uit. Dat is natuurlijk geen verrassing. Wij blijven oppositie voeren en alternatieven presenteren. Op dit moment leggen we de laatste hand aan een wet voor zorgbuurthuizen in Nederland. In Oss zijn we er zelf al eentje aan het bouwen.

Waar ik me persoonlijk echt boos om kan maken, zijn de aangekondigde bezuinigingen op de verpleeghuiszorg: 400 miljoen euro wordt er op bezuinigd. Dit betekent dat het mooie, maar pittige werk, met minder mensen gedaan moet worden. Een norm voor voldoende personeel op de verpleeghuisafdeling wordt geschrapt. Dat betekent een hogere werkdruk voor de medewerkers en slechtere zorg voor de ouderen.

Wie bedenkt zoiets? In de verpleeghuizen! U weet wel, de plekken waar in de coronacrisis zoveel ellende is geweest. Als stank voor dank krijgen de medewerkers en de ouderen nu een bezuiniging? En ook: we worden allemaal ouder. Er is juist meer ouderenzorg nodig. Maar nieuwe plekken in de verpleeghuizen komen er niet bij, terwijl de wachtlijsten nu al lang zijn. Voor een extra salarisverhoging heeft dit kabinet geen cent uitgetrokken, terwijl er zoveel extra mensen in de zorg nodig zijn. Als je rijk bent dan kun je goede zorg kopen, bijvoorbeeld in een mooie particuliere zorginstelling. Maar als je aangewezen bent op het verpleeghuis op de hoek dan ga je deze bezuiniging keihard voelen.

Wij blijven strijden tegen deze bezuinigen en voor ons alternatief van het zorgbuurthuis: oud kunnen worden in je eigen buurt, met liefdevolle zorg in een kleinschalige zorginstelling.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

SP WIL DE GRONDWET WIJZIGEN

‘MET EEN REFERENDUM IS JE STEM DIRECT IETS WAARD’

Op 13 april werd de referendumwet van de SP in tweede lezing behandeld in de Tweede Kamer. Het doel is om de grondwet aan te passen om zo een correctief bindend referendum mogelijk te maken.

RENSKE LEIJTEN verdedigde de referendumwet onder toezicht van oud SP-Kamerlid Ronald van Raak en oud D66-Kamerlid Boris van der Ham die destijds het originele voorstel hebben ingediend en verdedigd. Hoewel het nog een hele opgave lijkt om de benodigde tweederde meerderheid binnen te halen, ziet Leijten de absolute noodzaak van de wet en blijft ze doorgaan tot het zover is.

› **Waarin verschilt deze SP-wet van het referendum zoals we dat al kennen?**

‘Dit gaat om het verankeren van het recht op een referendum in de grondwet. Het is een historisch moment waarin we kunnen regelen dat er een instrument in handen komt van de inwoners van ons land waarmee zij de macht kunnen corrigeren. De referenda die we hebben gehad, dat waren

niet-bindende referenda. Het is belangrijk dat mensen een stem krijgen waarmee ze de regering en Tweede Kamer kunnen corrigeren als die een wet aannemen waarvan ze zeggen: dat willen we niet. Als dan een meerderheid van de bevolking in een referendum een wet niet wil dan moet de regering deze intrekken.’

› **Behandeling van de wet gaat in meerdere lezingen en termijnen. Dit was de eerste termijn (besprekkronde) van de tweede lezing. Hoe ging dat?**

‘Omdat het een grondwetswijziging is, hebben we bij deze tweede lezing van de wet een tweederde meerderheid nodig. Partijen als VVD en CDA zijn dan gewoon nodig. Je ziet dat bij de VVD de helft van de leden eigenlijk wel voor is maar ze zeggen ook: dit is nu niet ons strijdveld. Het

zou heel goed zijn als ze het open zouden laten aan de fractie hoe de leden willen stemmen maar ze willen geen gedoe in het kabinet.'

› **Een staatscommissie en veel deskundigen spreken zich uit voor een correctief referendum. Het is dus geen SP-speeltje?**

'Het democratisch tekort wat wij in Nederland kennen gaat over mensen die zich niet meer bij de democratie thuisvoelen omdat het ze niks brengt. De staatscommissie die dit heeft onderzocht en ook de Atlas van Afgehaakt Nederland constateert dit. Met het recht op een referendum is iemands stem direct iets waard. Daarnaast zorgt het ook voor meer publiek debat over belangrijke onderwerpen. Zo maken we politiek en democratie weer van iedereen.'

› **Als deze SP-wet nu niet wordt aangenomen, betekent dit dan het einde van het voorstel?**

'In de week van 16 mei vindt de tweede termijn van de tweede lezing plaats. Ik hoop natuurlijk dat we met een goed debat die meerderheid gaan binnenhalen. Lukt dat niet dan gaan we opnieuw die eerste lezing doen om het in de grondwet te kunnen krijgen. Bij de volgende verkiezingen moeten we dan ook het belang duidelijk maken bij de kiezers. Dan hebben we in de komende periode alsnog die tweederde meerderheid die we nodig hebben. Dit is echt de tijd voor het referendum.'

Tekst Xander Topma
foto Joshua Versijde

Jannie Visscher
voorzitter SP

Voor vrijheid is moed nodig

Dat is de titel boven een artikel verderop in deze Tribune. Het vertelt de geschiedenis van vader en zoon Gerrit en Rinus Van 't Eind die aan het einde van de Tweede Wereldoorlog zijn vermoord door de Duitse bezetters. Zij woonden op de plek waar nu ons partijkantoor De Moed staat. Beide mannen waren actief in het verzet. In het artikel vertelt hun familielid Bas van 't Eind uit Amersfoort hoezeer deze geschiedenis ook nu nog altijd voortleeft binnen de familie.

Helaas hebben op veel plekken ook nu mensen te lijden onder oorlog, onderdrukking en geweld. Ons eigen land heeft de afgelopen jaren meegewerkt aan een permanente oorlog, in onder meer Afghanistan, Irak en Syrië. Nergens hebben deze oorlogen geleid tot vrede. Wel hebben ze veel leed veroorzaakt en veel slachtoffers gemaakt. Vernietiging van landen leidde tot miljoenen vluchtelingen en versterkte de positie van terroristische organisaties. Daarom is het zo belangrijk dat we ons als SP verzetten tegen deze zinloze oorlogen en kiezen voor vredespolitiek.

Deze maand herdenken we de slachtoffers van oorlogssituaties. De dappere mensen die zijn omgekomen en gewond zijn geraakt door de economische belangen en honger naar macht van anderen.

Tegelijkertijd woedt ook de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne. Wanneer we herdenken zijn we aan onszelf verplicht om ook na te denken over oplossingen om meer slachtoffers te voorkomen. Hoe we ervoor kunnen zorgen dat de littekens van oorlog niet generaties lang zichtbaar blijven.

Vrede moet komen van onderop en het is aan ons en onze partij om aan die beweging mee te werken.

‘SP’er zijn,
dat zit niet in
je baan, dat
zit in je hart’

‘VRAAG 1 VAN DE KIESWIJZER MOET ZIJN: IN WAT VOOR SAMENLEVING WILT U LEVEN?’

De eerste honderd dagen zijn goed en wel voorbij als we op bezoek gaan bij Emile Roemer. Het bestuur van Limburg huist in het Gouvernement aan de Maas, het gebouw waar in 1991 de wereldtop bij elkaar kwam voor de onderhandelingen over het Verdrag van Maastricht. De kamer van de gouverneur – in Limburg noemen ze de commissaris van de Koning zo – ligt aan het einde van een zuilengalerij, waar foto’s hangen van alle voorgangers. Roemer is de eerste socialist in een rij met vooral katholieke bestuurders.

› **Hoe bevalt de nieuwe baan?**

‘Heel erg goed, ik voel me als een vis in het water. Er is genoeg te doen, met vier crises: een watersnood, een bestuurscrisis, Oekraïne en corona. Maar we hebben echt een heel professionele organisatie, het is een fijn college wat er zit, heel fijne mensen. Dat doet veel, het is toch allemaal mensenwerk.’

› **Er zit een heel nieuw college, hè?**

‘Ja, dat is uniek. Een jaar geleden is er een heel college afgetreden: zeven gedeputeerden en de commissaris van de Koning. Dat heeft een enorme impact gehad. Zoiets is natuurlijk iets wat jaren van opbouw kent, en op een gegeven moment kwam alles bij elkaar waardoor de hele boel implodeerde. Eén van de onderzoekers noemde het een perfecte storm. De statenleden maken een analyse van wat er precies gebeurd is, dat is niet aan mij.’

› **Maar integriteit is wel een taak van de commissaris, toch?**

De hoeder van de integriteit, dat is een rijkstaak. Strafbare feiten zijn nergens geconstateerd, en het rapport zegt nergens van, commissaris, ik zou dáár nog eens eventjes naar kijken. Maar de onderzoekers hebben wel aangetoond: dit is geen reden om een feestje te vieren. Er is zeker veel te verbeteren. Er is misschien geen belangenverstrengeling, maar er zijn genoeg voorbeelden geweest van de *schijn* van belangenverstrengeling, en dat wil je ook

niet. Er ging een hoop mis met de subsidies, één van de gedeputeerden speelde daar een dominante rol in en het was slecht controleerbaar. Dat heeft het hele college zich aangetrokken. Toen zijn ze opgestapt.

Johan Remkes werd vervolgens ingevlogen om als waarnemer orde op zaken te stellen. Het is de statenleden niet gelukt om een nieuw college te vormen, dus toen is Remkes op zoek gegaan naar zes nieuwe mensen. Toen die benoemd waren, ging de procedure open voor een nieuwe commissaris van de Koning, een gouverneur. En dat ben ik geworden.’

› **Hoe is het om als SP’er op zo’n post te zitten? Ben je nu ‘het schoothondje van het grootkapitaal’ geworden?**

‘Of ik SP’er ben wordt niet bepaald door welke baan ik heb. Als ik nou bij de universiteit ga werken, of bij een bedrijf dat koelkasten maakt, ben ik dan geen SP’er meer? Als je als SP’er alleen nog maar wethouder of raadslid mag zijn, dan blijven er maar weinig banen over. SP’er zijn, dat zit niet in je baan, dat zit in je hart. Het is een andere rol dan toen ik fractievoorzitter was in de Tweede Kamer. Dat is schakelen. Je moet er voor iedereen zijn, je bent voorzitter van de hele Staten. De Statenleden moeten je allemaal even lief zijn, je moet voor iedereen even hard lopen.

En de aard van het beestje speelt ook een rol. De toegankelijkheid en de laagdrem-

peligheid en alles waar je aandacht aan besteedt, dat zegt wat over het type mens dat ik ben. Ik krijg natuurlijk honderdduizend uitnodigingen, dus je zult moeten kiezen. Maar wat iemand meebrengt, dat weet je ook als je iemand kiest als gouverneur.’

› **Heb je voor jezelf ook doelen gesteld?**

‘Heel veel. Maar die houd ik voor me. Ik wil dat mensen me beoordelen op wat ik gepresteerd heb. Dat ik ook gemerkt in alle functies die ik gehad heb. Ik ben overal met behoorlijk wat waardering en respect weggegaan. Dat is niet omdat ik alleen maar een grote vriendelijke reus ben. Mensen zeiden: dat voelde goed, hij heeft er hard voor gewerkt en hij heeft ook nog het nodige voor elkaar gekregen. Misschien niet genoeg, misschien hadden we meer gehoopt. Maar wie het beter kan, mag nu opstaan.’

› **Het is nogal wat om in zo’n situatie binnen te komen op zo’n post. Waarom dacht je: dat ga ik doen?**

‘Ik weet niet precies wat de doorslag gegeven heeft, maar wat me erg aansprak was het feit dat er heel veel nadruk werd gelegd op een nieuwe bestuurscultuur. En ze zochten iemand die een béétje van buiten komt, en die toch Limburg kent. Het was net of dat profiel op mijn lijf geschreven was. Niet alleen woon ik tegen de grens van Noord-Limburg aan en ken ik die regio goed, ik ben ook tweeënehalf jaar burgemeester geweest in Heerlen, dus ook Zuid-Limburg

‘Er moet een oplossing komen voor iedereen, niet alleen als je het kunt betalen’

heb ik goed leren kennen. Ik heb er lang over nagedacht, ik heb het er met een paar mensen over gehad, en uiteindelijk heb ik besloten: ik ga ervoor.’

› **Nou staat Johan Remkes bekend als een ijzervreter die op heel veel plekken orde op zaken is komen stellen: Noord-Holland, Den Haag, Limburg. Jij hebt het imago van een grote vriendelijke reus.**

‘Ik heb tegenwoordig steeds meer imago’s. Dat vind ik prima. Maar ik denk ook, nadat Johan zijn werk heeft gedaan zoals hij het moest doen, is het wel tijd voor een verbinder. Iedereen heeft nu behoefte aan rust in de tent, en aan bouwen. Als het over Limburg gaat, roepen mensen ‘vriendjespolitiek’ en ‘ons kent ons’, maar je leeft hier natuurlijk in een uithoek van het land waar mensen elkaar kennen. Dat ‘ons kent ons’ is misschien wel eens te ver gegaan, maar ik ben ook wel heel trots dat dat er is. Dat je je burens kent, dat mensen lid zijn van verenigingen. Dat is het cement van onze samenleving. Zagen we maar eens wat meer iedereen staan, hadden we maar wat meer oog voor de noden van anderen. Daar kan Den Haag nog wat van leren.’

› **Maar waar is het dan misgegaan?**

‘Wat Limburg betreft heeft dat, naast een heleboel andere dingen, vooral te maken gehad met machtsverhoudingen, en met een gebrek aan transparantie. We moeten dat veel beter regelen, zodat je weet waar subsidie naartoe gaat en hoe het besteed wordt, wie er in het parlement zitten en wat ze verder nog voor nevenfuncties hebben, wat de afspraken zijn en of ze die nakomen. Dat zijn de gewone transparantiedingen die je van het openbaar bestuur mag verwachten. Daar zijn we nog lang niet klaar mee, dat is een heel traject.’

Maar ik koppel dat bewust met de staat van het openbaar bestuur in Nederland. Dat er twintig fracties in de Tweede Kamer zitten, dat zegt genoeg. Dat er meer aandacht is voor politieke compromissen dan voor het oplossen van problemen, dat is dodelijk voor het vertrouwen in het openbaar bestuur. We hebben gemeenteraadsverkiezingen gehad en maar 50% van de mensen vindt het nog de moeite om te gaan stemmen. Dat is geen typisch Limburgs probleem. Ik hoef maar naar de gasboringen in Groningen te verwijzen, of naar het toelagenschandaal. Moet ik tegen die mensen zeggen: ‘belangrijk hoor, democratie, ga stemmen!’? ‘Ja, rot op’, denken zij dan. ‘Los eerst mijn probleem op.’ De hele samenleving is ingericht op basis van wantrouwen. Er moet een oplossing komen voor iedereen, niet alleen als je het kunt betalen.’

› **En hoe ga je dat oplossen?**

‘Dat is niet iets wat ik ga doen, dat moeten we met z’n allen doen. Dat ik een plek heb waar ik af en toe het voortouw kan nemen, graag. Maar we zullen samen naar onze democratie moeten kijken. Hoe maken we ons staatsbestel echt transparant, hoe betrekken we de mensen bij wat hun bezighoudt? Hoe lossen we de problemen nu eens echt op? Als een van de rijkste landen ter wereld het niet voor elkaar krijgt dat iedereen kan meeprofiten van de rijkdom, dan hebben wij een heel grote uitdaging. Dan moeten we veel meer de wijken in, veel meer de mensen opzoeken en hun een stem geven.’

Ik zou het erg toejuichen als wij dat nog meer naar ons toetrekken, hoe mensen daadwerkelijk over hun eigen wijk gaan. We kaarten de onderwerpen erg goed aan, maar we moeten nog meer creatief zijn hoe dat eruit gaat zien. Hoe gaan we democratie nou eens echt zo’n invulling geven dat niet alleen degenen die het kunnen betalen er wat aan hebben?

Ik moet voorzichtig zijn in mijn huidige rol met wat ik zeg over de dingen die de SP heeft bereikt, maar ik volg dat natuurlijk nog steeds zeer op de voet. Natuurlijk moet je nadenken over waar je wel en niet het verschil kunt maken, en we hebben ook colleges gezien waar we het derde rad aan de wagen waren. Maar op heel veel plekken ben ik echt wel trots op wat onze mensen doen. Je maakt het verschil door je sterk te maken op onderwerpen die zonder de SP

als eerste zouden sneuvelen. Er moeten een aantal essentiële dingen zijn waardoor je tegen de mensen kunt zeggen: ‘dit is nou het verschil, en daarom moet je zorgen dat wij in het college blijven’.

De mensen die het eerste afhaken, zijn de mensen waar wij het normaal gesproken voor opnemen. Dat frustrereert mij enorm. Degenen die het kapitaal in handen hebben, die gaan stemmen. Als de rest dan thuisblijft, dan heb je geen tegenwicht. Blijkbaar hebben wij onvoldoende antwoord op de vraag ‘wat heeft het voor zin?’ We moeten gezamenlijk het antwoord op die vragen weten te vinden.’

› **Wat kan een gouverneur daarin doen?**

‘Je kunt keuzes maken: waar ga je heen? Ga je naar een bal, of ga je daarheen waar de mensen hopen dat je langskomt? En ik ben samen met de Staten op zoek naar nieuwe ideeën. De Belg David Van Reybrouck heeft een voorstel gedaan om bij loting willekeurig wat mensen te vragen om zich gewoon maar eens met het bestuur te gaan bemoeien. Dat is een voorbeeld. Ik probeer zo veel mogelijk ideeën op te halen. Maar ik leg ook bij Den Haag de juiste agenda op tafel. Dat heb ik vanuit Heerlen ook gedaan. Er zijn heel wat wijken die wel wat aandacht kunnen gebruiken, en dat kunnen die gemeenten echt niet alleen.’

Dat geldt ook voor de samenwerking met de buurlanden. Het grootste gedeelte van onze provinciegrens grenst aan het buitenland. Wij hebben de grootste moeite om de regeltjes voor de Europese samenwerking op orde te krijgen. In Duitsland werken en hier wonen is heel gewoon, het is vijf minuten fietsen. In Heerlen ligt een bedrijventerrein waar een bedrijf staat dat óp de grens staat. De ondernemer vond dat wel een mooie uitdaging. Nu moet hij zich dus voor de ene helft van zijn bedrijf aan de Nederlandse regeltjes houden, en voor de andere helft aan de Duitse. In de ene helft moeten de deuren naar binnen open, in de andere helft naar buiten, ik noem maar wat.

We zijn niet in staat om in grensregio’s dit soort praktische dingen op te lossen. En dan vliegen de miljarden in Europa overall naartoe, maar niet hiernaartoe. Waar het om gaat is dat de mensen afhaken als ze van het kastje naar de muur worden gestuurd en hun problemen niet worden opgelost.’

› **Is dat onwil?**

Niet altijd. Het is doorgeslagen en dichtgetimmerd en de sfeer is er nog steeds één van wantrouwen. Vanwege het risico dat er misschien een paar tussendoor glippen die er misbruik van maken, is de rest de sjaak. Misschien is aderverkalking wel een beter woord.'

› **Eén van de dingen die je gedaan hebt, is het rapport over arbeidsmigranten.**

Ja, nou en of. Dat was echt een geweldige klus. Ik wil mezelf niet op de borst kloppen, maar als er één ding is waar ik trots op ben, dan is het dit. Een rapport dat zo breed gedragen wordt en dat ook daadwerkelijk de problemen kan oplossen. Ook het nieuwe kabinet pakt het op. Alle wetten die ik heb voorgesteld zijn nu in de maak. Dat zijn vergaande voorstellen. Een vergunning voor elke arbeidsmigrant komt er niet, maar er komt wel een certificeringsplicht voor uitzendbureaus. Heb je geen certificaat, dan word je van de markt gehaald. Het effect is hetzelfde.'

› **Is het niet gek dat je als onderzoeker meer bereikt dan als Kamerlid?**

'Ja, ik denk dat er nog een wereld te winnen is als we ons alternatief beter duidelijk ma-

ken. We zijn nog wel heel erg de controleur, we weten de problemen feilloos op tafel te leggen. Wat we beter moeten doen is ons alternatief zo presenteren dat mensen er echt in gaan geloven dat dat het enige alternatief is.

Ik kom nu op steeds meer plekken, bij openingen, in gesprekken met raden van bestuur waar ze het hebben over fusies. En dan stel ik steeds weer de vraag: waarom? Sommigen willen alleen maar een groter ziekenhuis omdat het groter moet zijn. Maar anderen zeggen: op die manier kunnen we de regionale ziekenhuizen openhouden die nu bijna allemaal failliet zijn. En dan zeggen ze er gelijk achteraan: we hebben last van die doorgeslagen marktwerking. Bij die mensen ga ik graag aan tafel. Die doorgeslagen marktwerking, ik roep dat al honderd jaar.

De hamvraag is: in wat voor samenleving willen we nou leven? Ik kreeg het niet goed uitgelegd toen ik partijleider was. Voor de verkiezingen heb ik gezegd: het is óf SP, óf VVD. Dat was niet omdat ik de VVD uitsloot, maar omdat je een fundamentele keuze moet maken. Willen wij een samenleving die doet wat de VVD de afgelopen

'Die doorgeslagen marktwerking, ik roep dat al honderd jaar'

twintig jaar heeft gedaan? Prima, dat mag. Maar dan moet je niet naar mij kijken, ik ga daar niet aan meehelpen. Het gaat echt om de fundamentele keuze: in wat voor samenleving wil je leven? Dan heb je een heleboel partijen die een eind met je mee kunnen gaan, maar het is wel óf naar links, óf naar rechts. Je kunt wel een kieswijzer invullen, maar die kieswijzer zou eigenlijk moeten beginnen met de vraag: in wat voor samenleving wil je leven? Het is onze uitdaging om duidelijk te maken dat het daarom gaat.' •

tekst Anne-Marie Mineur
foto Maurits Gemmink

STEUNDEMONSTRATIE VOOR OUDERS TOESLAGENSCHANDAAL

'BRENG DE KINDEREN

foto Bart Hoogveld

DE BIJENKOMST, die door Amber Kortzorg van het programma Kassa werd gepresenteerd, werd ondersteund door een diverse groep organisaties. Zo stonden Stichting Gedupeerde Ouders, Amnesty International, Save the Children, De Zolderkamer (ouders, kinderen en jongeren), Het Vergeten Kind, Het Kinderrechtencollectief en de Nederlandse Politiebond samen op het podium. Daarnaast steunden nog vele andere maatschappelijke organisaties de bijeenkomst. Ook de politieke partijen SP, GroenLinks, Bij1, Denk, PvdA en Partij voor de Dieren waren aanwezig.

Ouders en kinderen

Hoe slopend het toeslagenschandaal nog steeds is voor de betrokkenen, werd misschien wel het beste verteld door de twaalfjarige Anashya, wiens ouders ook genadeloos werden afgerekend door de Belastingdienst: 'Mijn ouders wisten niet dat ik het wel door had. Het was soms wel heel lastig om te weten dat je minder hebt dan andere kinderen. Ik werd gepest en op sommige momenten wilde ik eigenlijk niet meer leven. We zijn nu nog niet van de schulden af maar het gaat nu wel beter met mij en bij ons thuis.'

Yuli Minguel zingt het lied *Strijders* (De schaamte voorbij) over het toeslagenschandaal.

THUIS!

Op een zonovergoten Kruisplein in Rotterdam kwamen op 16 april een paar honderd mensen bij elkaar om hun steun te betuigen aan de ouders die geraakt zijn door het toeslagenschandaal. Een emotioneel beladen programma met bijzondere en strijd bare sprekers. Ouder Natasja Soemai sprak een noodkreet uit die door alle aanwezigen werd gevoeld: 'Wij willen niet worden vergeten.'

foto Joshua Versijde

Oorkonde

Een ander bijzonder moment tijdens de manifestatie was de uitreiking van een oorkonde aan advocaat Eva Gonzalez Perez. Toen nog niemand van het toeslagenschandaal afwist, was zij al bezig met de zaken van enkele ouders. Hoewel zij toen ook nog niet doorhad hoe groot dit schandaal zou worden, beet ze zich vast in de dossiers en bleef ze strijden om recht te doen aan de ouders. De zichtbaar geëmotioneerde Gonzalez Perez ontving de oorkonde uit de handen van de getroffen ouders voor wie zij jarenlang heeft gevochten en nog steeds vecht.

foto Bart Hoogveld

Weggecijferd, teruggevochten

De locatie van de steundemonstratie was niet toevallig uitgezocht. Op het Kruisplein stonden al enkele weken foto's tentoongesteld uit het boek 'Weggecijferd, teruggevochten'. Fotograaf Bert Teunissen reisde 1300 kilometer door heel Nederland om de gedupeerden in hun eigen woningen te portretteren. Daarover vertelde Teunissen op het podium: 'Ik wilde deze mensen weer een gezicht geven. Door ze in hun eigen woning te fotograferen zie je dat het je buurman of buurvrouw kan zijn, het kan jouzelf ook overkomen. Dat is wat ik heb ervaren.'

Muzikale afsluiting

Het slot van de steunbetuiging was een strijdlied dat deels is geschreven door toeslagenouder Ninny Duarte Lopes. Het nummer 'Strijders (De schaamte voorbij)' werd opgevoerd door Yuli Minguel en Batya Brown. Met rake woorden zweepen zij het publiek nog één keer op. Vol vuur sloten Minguel en de aanwezige steunbetuigers de dag af door meermaals hun harde eis te scanderen: 'Breng de kinderen thuis!'

tekst Xander Topma

De manifestatie is terug te kijken via sp.nl/steunmanifestatie

Ouders, politici en ondersteunende organisaties samen op het podium. Vooraan de twaalfjarige Anashya.

foto Joshua Versijde

foto Bart Hoogveld

foto Joshua Versijde

> IN DE CLINCH OVER 10 MILJOEN

De SP in Arnhem dacht: wij laten aan de inwoners zien hoeveel de verbouwing van een stuk grond kost die nu dienst doet als parkeerplaats. Het project, De Blauwe Golven genaamd, gaat de belastingbetalers in Arnhem 10 miljoen euro kosten. De SP vond het wel zo netjes als inwoners dit dan ook weten. Daarom namen zij zelf het initiatief om op alle informatieborden bij

het bouwproject het benodigde bedrag neer te zetten.

Deze transparantie werd niet gewaardeerd door de gemeente Arnhem want binnen enkele uren was de tekst weer verwijderd. Ook werd er gedreigd met hoge kosten voor de SP en aangifte voor het plaatsen van de tekst. Omdat de

afdeling vindt dat het geld niet naar een grauw betonproject moet gaan maar naar het helpen van mensen om hun rekening te betalen, lieten ze het daar niet bij zitten. Snel werd er een vliegtuigje gehuurd dat boven het bouwproject rondvlog om de Arnhemmers alsnog duidelijk te maken hoeveel geld hun stadsbestuur in deze bouwput gooit. •

> LEERLINGEN OP ROLLETJES

Misschien denk je wel dat kinderen een skatepark leuk vinden maar de enige manier om het zeker te weten is door het ze zelf te vragen. Daarom gingen Sam en Miriam van SP Het Hogeland langs bij alle basisscholen in Uithuizen, Uithuizerveen en Roodeschool om daar de leerlingen te vragen of zij een skatepark willen.

De leerlingen vulden een vragenlijst in waarop ze konden aangeven hoe leuk ze het vinden om in hun dorp te wonen, wat er beter kan en of ze een skatepark leuk zouden vinden. Er was ook een prijsvraag gekoppeld aan de actie, namelijk wie het mooiste skatepark kan ontwerpen. De winnaar van die prijsvraag wordt bekendgemaakt als de steun voor het skatepark aan de nieuwe wethouder wordt overhandigd in het bijzijn van veel kinderen. •

foto: SP Doesburg

> FEESTJE! 40 JAAR SP IN DOESBURG

De SP-afdeling in Doesburg is 40 jaar oud geworden. Een jubileum om met een feestje eens goed bij stil te staan. Het werd een reünie waar SP'ers uit het verleden en van nu naartoe kwamen om oude verhalen op te halen en nieuwe plannen te smeden.

Oud SP-Kamerlid Ronald van Raak was die avond in Doesburg om verschillende SP'ers te interviewen over hun tijd bij de afdeling. Zo vertelde Jos Palm over de oprichting begin jaren '80. Dat begon met kraakacties en acties met de buurt tegen het achterstallig onderhoud in het zuidelijk Molenveld. In 1986 werd de eerste raadszetel behaald. Ondertussen bleef de afdeling doorgaan met acties voor het behoud en opknappen van flats die er nu nog steeds staan.

Later kwam de SP in het college en leverden ze een wethouder, Willem Bouman. Dit zorgde voor goed armoede- en thuiszorgbeleid, de bouw van sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen en de realisatie van een jongerencentrum. Ook toen de SP meebestuurde, bleef de fractie kritisch. De traditie van politieke actie buiten de raad en het handwerk daarbinnen wordt voortgezet door de huidige fractie met onder andere een succesvolle actie voor Speeltuin Kindervreugd. Met die combinatie van actie en fractie is de SP in Doesburg klaar voor de volgende 40 jaar! •

> STILLE TOCHT TUSSEN DE STRAALJAGERS

Op zondag 27 maart werd er een stille tocht gelopen rondom Vliegbasis Leeuwarden. Mensen liepen daar mee om verschillende redenen, zoals geluidsoverlast, CO₂- en stikstofuitstoot of tegen de aantasting van de natuur. Ook SP Fryslân was erbij. De partij is al langere tijd kritisch op de geluidsoverlast en de CO₂- en stikstofuitstoot van de Vliegbasis. Nu lijkt ook dat de vergunningprocedure rondom de natuurvergunning niet correct is verlopen. Er is geen CO₂-meting bekend binnen de Vliegbasis, zo blijkt uit het antwoord op vragen van de SP in de Provinciale Staten van Friesland. Om een goed beeld te krijgen van de omvang van de overlast, verzamelt de SP nu ook klachten om de argumenten kracht bij te zetten en oplossingen af te dwingen. •

foto: SP Fryslân

> ZORG ZALTBOMMEL BLIJFT IN EIGEN BUURT

De bewoners van verzorgingshuis de Wielewaal in Zaltbommel zijn dolgelukkig. Eerder werd door zorgverlener Brabant-Zorg aangekondigd dat de bewoners voor twee jaar zouden moeten verhuizen naar de plaats Leerdam terwijl hun locatie in Zaltbommel zou worden opgeknapt. De bewoners werden dus uit hun eigen vertrouwde omgeving getrokken, zonder dat zij dat wilden. Na de aankondiging was er dan ook veel verdriet bij de mensen op de locatie.

De SP in Zaltbommel hoorde over dit besluit en de reactie van de bewoners en besloten in actie te komen. Door de afdeling werd een petitie opgezet die door bijna alle bewoners is ondertekend. Alle

Foto Google Maps

druk en aandacht vanuit de SP heeft zijn vruchten afgeworpen: BrabantZorg haalt bakzeil. In plaats van een verhuizing naar een andere gemeente, worden er nu

tijdelijke woningen in de eigen vertrouwde omgeving neergezet. Nu zijn er bij de bewoners tranen van blijdschap in plaats van verdriet. •

> BRANDWEER KRIJGT MEER TE ZEGGEN OVER EIGEN WERK

Vorig jaar heeft de SP onderzoek gedaan bij de brandweer. De uitkomsten daarvan zijn onlangs ook gedeeld met de nieuwe minister van Justitie en Veiligheid. Tijdens dit debat over de brandweezorg

diende de SP ook meerdere voorstellen in over onze brandweezorg. SP-Kamerlid Michiel van Nispen wil dat de werkvloer meer te zeggen krijgt over besluiten die worden genomen over de brandweer: 'De Tweede Kamer steunt ons en de brandweer hierin. Dat is goed nieuws, want de inbreng van de mannen en vrouwen van de brandweer is onmisbaar bij het denken over hoe de brandweezorg verbeterd kan worden.'

Een meerderheid van de Tweede Kamer stemde deze week ook voor het voorstel dat er minimumnormen voor de brandweezorg in de wet vastgelegd moeten worden. Zo wordt voorkomen dat de onderlinge verschillen in kwaliteit van brandweezorg tussen veiligheidsregio's te groot wordt. Veiligheidsregio's mogen dan ook geen onverantwoorde experimenten meer doen. Daarnaast is er door de Tweede Kamer ook een voorstel aangenomen zodat mensen meer zeggenschap krijgen over de veiligheidsregio. •

Foto Maurits Gemmink

> ONDERZOEK NAAR ILLEGALE HANDEL VAN WILDE DIEREN

De Tweede Kamer heeft een voorstel van SP-Kamerlid Sandra Beckerman aangenomen over een onderzoek naar de omvang en grootte van de verkoop van 'bushmeat' in Nederland en Europa. Bushmeat is vlees afkomstig van jacht op wilde dieren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om apen, schubdieren en slangen, maar ook olifanten, giraffen, leeuwen en verschillende soorten tropische vogels staan op het menu van deze stropers. De vangst en verkoop is vaak illegaal. De SP wil de handel en toevoer van bushmeat naar Nederland en Europa tegengaan.

Niet alleen vanuit het oogpunt van dierenwelzijn en verlies van biodiversiteit is er

reden om deze praktijken een halt toe te roepen; ook vanuit het oogpunt van volksgezondheid moet zo snel mogelijk een einde komen aan deze illegale handel van wilde dieren. SP-Kamerlid Sandra Beckerman: 'Met dit aangenomen voorstel zetten we een kleine, maar goede stap in de richting voor een beter bescherming van mens én dier. Bushmeat zorgt niet alleen voor een grote verstoring van de wilde dierenpopulatie, het brengt ook zeer sterke risico's voor de volksgezondheid met zich mee. We komen in aanraking met lang niet altijd ongevaarlijke ziekten. Voorbeelden van deze ziekten zijn onder meer Vogelgriep, Ebola, SARS, hiv/aids en Covid-19.' •

In de Spanning van afgelopen maand is de Nachtwacht der Onmisbaren helaas zonder juiste naamsvermelding geplaatst. Dit doet geen recht aan het prachtige werk en aan de maker. Om die reden publiceren we nogmaals de afbeelding maar dan met de correcte vermelding. Deze afbeelding is gemaakt door [Sander Veeneman/milkmaidproject](#)

VECHTEN OM DE GUN

Je hoeft maar de tv aan te zetten of door een willekeurige binnenstad te lopen en de gokreclames vliegen je om de oren. SP-justitiewoordvoerder Michiel van Nispen knokt in de Tweede Kamer voor een verbod: 'Volgens mij is het simpel. Meer reclames betekent meer gokken en meer problemen.'

ST VAN DE GOKKER

‘Gokbedrijven zoeken telkens de grens op’

Op 1 oktober 2021 werd de markt voor online kansspelen geopend. Twaalf partijen kregen een vergunning van de staat om legaal kansspelen aan te bieden via het internet. Om een plek op de online gokmarkt te veroveren kopen deze gokbedrijven royaal reclames in.

SP-Kamerlid en justitiewoordvoerder Michiel van Nispen benadrukt dat mensen van oudsher gokspelletjes spelen: ‘Voor de komst van het internet gebeurde dat in het casino en op andere plekken. De overheid reguleerde dat streng, om te voorkomen dat mensen werden blootgesteld aan grote risico's op verslaving. Er werden staatsbedrijven opgericht om het gokken beter controleerbaar te maken. Zo moet staatsdeelneming Holland Casino een verslavingspreventiebeleid voeren.’

Met de komst van het internet ontstonden ook mogelijkheden om online te gokken. Van Nispen: ‘Dat gebeurde volop, ook al was het wettelijk nog niet toegestaan. Maar op het internet werd de gokker niet beschermd.’ Omdat gokken op het internet in de loop der jaren steeds normaler werd, kreeg het idee om de online kansspelmarkt te reguleren steeds meer politieke steun. ‘Met het doel om te voorkomen dat illegale cowboys mensen in de ellende storten’, vult het SP-Kamerlid aan.

Strijd om de markt

Op 7 juli 2016 werd in de Tweede Kamer de Wet kansspelen op afstand aangenomen. De SP-fractie stemde tegen. ‘Niet omdat we blind zijn voor het feit dat er online wordt gegokt. Dit tot in de eeuwigheid verbieden is ook geen oplossing. Maar we vonden dat er onvoldoende waarborgen in de wet zaten. Nu zie je dat de gokbedrijven die een vergunning hebben gekregen een strijd voeren om hun marktaandeel te verwerven. Die komt tot uiting in agressieve reclamecampagnes’, aldus Van Nispen.

Al voordat de Wet kansspelen op afstand inging, trok Verslavingskunde Nederland (een netwerkorganisatie van twaalf grote verslavingszorginstellingen) bij de regering aan de bel over het gebrek aan reclamebeperkende maatregelen. Verslavingsdeskundige Floor van Bakkum: ‘Het verhaal was altijd dat reclame nodig was om mensen van het illegale naar het legale aanbod toe te leiden. Daarop hebben wij gezegd dat je enkel gerichte reclames zou moeten toestaan, op kanalen waar mensen zitten die al aan het gokken zijn. Je wil niet dat reclames

ervoor zorgen dat het aantal mensen dat gokt groter wordt, waardoor ook het aantal mensen met een verslaving groeit.’

Nu zie je vooral een wildgroei aan ongerichte gokreclames. Deze richten zich ook op mensen die nog geen interesse hebben in gokken, zoals bijvoorbeeld voetballiefhebbers. ‘Er zijn allerlei websites die zich echt richten op gokkers of mensen die interesse hebben in gokken. Daar adverteren is iets heel anders dan bijvoorbeeld op NU.nl. Want daar komt Jan en alleman. En dat geldt ook voor websites met uitslagen van voetbalwedstrijden. Jongeren komen daar om te kijken hoeveel Ajax gescoord heeft, maar zien vervolgens dat je kunt wedden op de volgende wedstrijd’, aldus Van Bakkum.

Sjoemelen

Om een vergunning voor de online kansspelmarkt te krijgen, moeten gokbedrijven voldoen aan de regels van de Kansspelautoriteit. Dit overheidsorgaan toetst onder andere of bedrijven een goed verslavingspreventiebeleid hebben en voorkomen dat minderjarigen online kunnen meespelen. Ondanks de door de Kansspelautoriteit verplichte waarborgen, zoals de mogelijkheid om een maximumbedrag vast te stellen dat de speler dagelijks mag vergokken, ziet Van Nispen dat mensen toch in de problemen komen.

Hoe verklaart hij dit? ‘Kansspelaanbieders zijn kapitalisten. Hun belang is geld verdienen. Om een vergunning te krijgen en geen boetes te riskeren moeten ze zeggen dat ze verslaving willen voorkomen. Maar we kregen al snel berichten van mensen die erin slaagden om het vastgestelde bedrag dat zij dagelijks mochten vergokken een dag later alweer aan te passen. Ze konden er aan alle kanten mee sjoemelen’, stelt Van Nispen.

Afgelopen februari berichtte zakenglossy Quote dat de Nederlandse staat de grootste inkoper is van gokreclames. In vier maanden tijd droegen Holland Casino (100 procent staatseigendom) en TOTO (een dochteronderneming van de Nederlandse Loterij

en deels in handen van het Ministerie van Financiën) bijna 17 miljoen aan media-belastingen af voor hun gokreclames. Zij laten hiermee commerciële gokbedrijven zoals Tombola, BetCity en Kansino ruim op afstand.

De schreeuwerige reclamespotjes waarin telkens een andere ‘Koning TOTO’ wordt gekroond (van oud-profvoetballer Andy van der Meijde tot rapper Donnie) zijn sinds online gokken legaal is geworden niet van de bus te slaan. Al jaren probeert TOTO, een merk dat van oudsher wordt geassocieerd met oudere mannen die een gokje wagen bij de sigarenboer, een jeugdiger publiek aan te boren. De jonge TOTO-speler hoeft niet langer de deur uit voor een bezoekje aan de Primera, maar gokt gewoon vanaf de bank via een website of app.

Van Bakkum benadrukt dat de gokreclames die zich op jongvolwassenen richten de randen van de regelgeving opzoeken: ‘Er was in de wet opgenomen dat de rolmodellen in reclames geen actieve sporters mogen zijn, dus dan krijg je mensen in de hoofdrol die net gestopt zijn met hun sportcarrière. En omdat de wet bepaalt dat de rolmodellen niet onder de 24 jaar mogen zijn, komt er een rapper van 25 in zo'n reclame voorbij. Bedrijven zoeken telkens de grens op. Zeker bij zo'n staatsbedrijf als TOTO vind ik dat heel kwalijk.’

Volgens Van Nispen is het een overheidstaak om de gokmarkt goed te reguleren, maar niet om het gokken aan te wakkeren en nieuwe spelers te werven: ‘Die hele regulering was bedoeld om spelers die illegaal gokten naar het legale circuit te loodsen, niet om nieuwe spelers te verleiden.’

Afgelopen oktober kondigde voormalig TOTO-koning Van der Meijde zijn ‘transfer’ naar concurrent BetCity.nl aan. ‘Het gaat hier niet om de eentjes en de tweetjes, maar de kennis en de weetjes’, pochte de schnabbelaar in een reclamespotje voor zijn kersverse opdrachtgever. Pure misleiding, vindt Van Nispen: ‘Hiermee suggereert hij

‘Zo’n spotje met Van der Meijde suggereert dat gokken geen kansspel, maar een behendigheidsspel is. Pure misleiding’

dat gokken geen kansspel maar een behendigheidsspel is.’

Van Nispen vindt dat de politiek meer zou moeten luisteren naar ervaringsdeskundigen, verslavingsdeskundigen en behandelaren. Volgens Van Bakkum is het alleen nog te vroeg om te zeggen wat de exacte maatschappelijke gevolgen zijn van het reclamebombardement: ‘Het duurt even voordat mensen een verslaving ontwikkelen. Vervolgens kost het tijd voordat zij echt hulp gaan zoeken. Het kan dus zomaar een jaar duren voordat de gevolgen echt zichtbaar zijn in de verslavingszorg.’

Wel krijgt zij al veel noodkreten van ex-gokkers die in herstel zijn of nog in behandeling zijn. Van Bakkum: ‘Zij vinden het heel heftig om bij elk tv-programma dat ze aanzetten geconfronteerd te worden met gokreclames. Elke keer moeten zij zich opnieuw verzetten tegen de verleiding.’ Ook krijgt de verslavingsdeskundige signalen van onderwijzers en jongerenwerkers dat de jeugd steeds meer interesse heeft in gokken: ‘Als je constant geconfronteerd wordt met die reclames wekt dat nieuwsgierigheid op. Zeker bij groepen die een minder kansrijke uitgangspositie hebben en hopen makkelijk rijk te worden.’

Het sprookje van zelfregulering

In december 2021, toen niemand meer om het reclamebombardement van de gokindustrie heen kon, steunde een meerderheid van de Tweede Kamer een SP-motie voor een verbod op ongerichte gokreclames. Vlak voordat minister voor Rechtsbescherming Sander Dekker (VVD) aftrad vanwege de komst van een nieuwe regering, schreef hij de Kamer een briefje waarin hij aankondigde de motie niet uit te gaan voeren. ‘Toen kon ik Dekker nergens meer op aanspreken, want hij was weg. Hartstikke kwaad waren we’, blikt Van Nispen terug.

Volgens het SP-Kamerlid was dit niet louter laksheid van Dekker, maar ook onwil: ‘De partijen die niets zagen in het verbod op gokreclames zijn de VVD, D66 en Forum voor Democratie. Liberale partijen die de

markt vrij willen laten en spreken over eigen verantwoordelijkheid.' Volgens Van Bakkum is het echter naïef om te denken dat de markt zichzelf wel kan reguleren: 'Om zichzelf overeind te houden, zullen bedrijven nieuwe doelgroepen gaan aanboren. Die oudere TOTO-spelers bij de sigarenboer stoppen ook op enig moment, dus dan heb je nieuwe aanwas nodig. Bovendien is er een wedloop tussen gokbedrijven. Als een paar bedrijven de randen van de afspraken opzoeken, dan gaat de rest daarin mee. Want zij willen hun spelers niet kwijtraken aan de concurrent.'

Versoberen en verminderen

Een maand later riep Van Nispen minister Franc Weerwind (D66), de opvolger van Dekker, op het matje door een interpellatiedebat aan te vragen (het oudste instrument van de Kamer, dat vandaag de dag maar zelden wordt gebruikt). 'Het ging mij natuurlijk om de inhoud, maar ook om het principe. Een Kamermotie hoor je gewoon uit te voeren. Dat raakt het vertrouwen in de democratie', benadrukt Van Nispen. Na afloop van het debat werd voor de tweede keer een motie aangenomen die de regering opriep om zo snel mogelijk met een verbod op gokreclames te komen.

In tegenstelling tot zijn voorganger wil Weerwind wel gehoor geven aan het verzoek van de Kamer. De wettelijke basis voor een verbod op gokreclames was volgens de minister echter niet op korte termijn te regelen. Op aandringen van de SP wil Weerwind zich nu inspannen om de wet die hiervoor nodig is binnen een jaar door de Eerste en Tweede Kamer te loodsen. Tot die tijd wil hij afspraken met de goksector maken om reclames te versoberen en verminderen. Bijvoorbeeld door het gebruik van rolmodellen in reclames te verbieden en te zorgen dat deze zich niet meer richten op jongvolwassenen.

'Zo hebben we toch iets in beweging gekregen, al was het nogal een knokpartij', blikt Van Nispen terug. Want niets doen tegen het grootscheepse reclame-offensief, onder het mom van eigen verantwoordelijkheid, is wat hem betreft wachten op een ramp: 'Als je kijkt wat voor effect dit heeft op mensen en hun gezinnen... De vermogens die er doorheen worden gejaast, schulden die niet meer worden terugbetaald, mensen die diep in de shit raken. Dan kiezen wij er als SP liever voor om die risico's te beteugelen. Want de markt kent geen moraal.'

tekst Lesley Arp

'HET IS VOOR EX-VERSLAAFDEN ERG CONFRONTEREND'

Ook mensen met een geschiedenis van gokverslaving ontkomen niet aan de eindeloze stroom aan gokreclames. Ervaringsdeskundige Ted Bokhorst is zelf al jaren 'gokvrij', maar maakt zich grote zorgen om lotgenoten die nog niet zo lang in herstel zitten: 'Mensen die nog niet zo stevig in hun schoenen staan kunnen hierdoor makkelijk terugvallen.'

In de ogen van Bokhorst is gokverslaving een onderschat fenomeen. Ze benadrukt dat veel mensen met deze verslaving kampen met onderliggende problematiek: 'Als deze problematiek niet goed is aangepakt, blijf je gevoelig voor de verleiding om te gaan gokken. Mensen worden bovendien niet alleen geprikkeld door tv-reclames: ook als ze even een spelletje spelen op hun telefoon komen er continu gokreclames langs.'

Volgens Bokhorst bestaat er een romantisch beeld van gokken als sociale activiteit. 'Maar dat is alleen voor de mensen die het in de hand hebben. Mensen met een verslaving zitten helemaal niet te wachten op gezelschap tijdens het gokken. Zij zijn heel fanatiek en alleen maar met het spel bezig. Ook al blijf je verliezen, het verslaafdenbrein denkt dat je de volgende keer zal winnen. Gokkers gaan door totdat ze die grote klapper maken, waarmee ze van al hun problemen af zijn. Dat gebeurt natuurlijk nooit.'

'Het wordt gewoon door je strot geduwd'

Daarom ergert Bokhorst zich misschien nog wel het meest aan de reclames van Batavia (tegenwoordig Kansino): 'Het regent in die spotjes confetti als mensen winnen. Op het toilet, in de auto, weet ik veel waar. Mensen gokken in die filmpjes op de meest gekke plekken. Het vervelende daaraan is dat ik vroeger hetzelfde gedrag vertoonde, omdat ik niet wilde dat mensen wisten dat ik gokte. Dat is helemaal geen feestje. Of neem zo'n Andy van der Meijde die in de reclame zijn eten laat aanbranden omdat hij staat te gokken. Dat is een vorm van humor die voor ex-verslaafden erg confronterend is.'

Uit ervaring weet zij dat het erg lang kan duren voordat mensen met een gokverslaving hulp zoeken: 'Ik heb er zelf zo'n 28 jaar mee rondgelopen. Ik heb altijd goede banen gehad, maar werkte me een slag in de rondte om mijn verslaving te financieren. Soms had ik wel vier of vijf banen tegelijk. Je eet alleen nog maar crackers met pindakaas – de rest gaat op aan gokken. Andere mensen belanden weer in de criminaliteit door hun verslaving. Uiteindelijk liep ik tegen een burn-out aan en ben ik mijn verslaving gaan aanpakken. Onder die verslaving zat post-traumatische stress. Je verdooft jezelf als het ware door te gokken.'

Bokhorst verwacht dat de financiële consequenties ingrijpend zullen zijn als de golf aan gokreclames onverminderd doorgaat: 'Ik voorspel dat de groep mensen in de schuldhulpverlening alleen maar groter zal worden. Want terwijl online gokken voorheen populair was binnen een klein circuitje, bereikt het nu het grote publiek. Het wordt gewoon door je strot geduwd. Daarom vind ik dat de politiek alles op alles moet zetten om dit zo snel mogelijk te tackelen.'

Fenna Feenstra (links), Lieke van Rossum (rechts)
Arda Gerkens en Ronald van Raak (links en rechts op
de rug gezien) spreken onder leiding van Lieke van
Rossum over de digitale revolutie, tijdens de
conferentie over Heel de mens op 11 december 2021.

START LEDENENQUÊTE HEEL DE MENS

Het is zover, in mei start de ledenenquête voor de vernieuwing van ons beginselprogramma Heel de mens. Een ontzettend belangrijk moment. Het is voor alle SP-leden de kans om zich uit te spreken over de toekomst van onze partij. Doet u ook mee?

'IN MEI LEGGEN alle vogels een ei', zo luidt het gezegde. Vanaf deze maand worden alle SP'ers opgeroepen om mee te denken over ons vernieuwde socialisme. Dat gebeurt met een ledenenquête over een geactualiseerde versie van het SP-programma Heel de mens. Dit is een bijzonder en een spannend moment. Vorig jaar is een evaluatie gehouden met de leden over Heel de mens, dat stamt uit 1999. Op basis daarvan heeft de programmacommissie een vernieuwde versie van het programma gemaakt. Deze wordt nu aan alle leden voorgelegd.

Ruimte voor reacties

Elk lid krijgt een aantal vragen om kort en krachtig te beantwoorden. Maar wilt u juist heel specifiek en uitgebreid reageren dan kan dat ook. Per tekstgedeelte is er de mogelijkheid om commentaar te geven en suggesties te doen. Ons socialisme is natuurlijk iets dat we met elkaar bespreken. Afdelingen worden dan ook nadrukkelijk uitgeno-

digd om gesprekken te organiseren met de eigen leden rondom deze ledenenquête. Op basis van de opmerkingen van de SP-leden wordt een nieuwe tekst gemaakt. Zaterdag 22 oktober 2022 bestaat de SP vijftig jaar. Dat is een goede gelegenheid om feest te vieren, maar ook een mooi moment om een concept van onze vernieuwde Heel de mens te presenteren. Deze beginselen worden daarna besproken in de afdelingen en op regioconferenties waar leden wijzigingsvoorstellen kunnen indienen. Op het congres later dit jaar (of begin volgend jaar) wordt de tekst definitief vastgesteld.

Meedoen

De ledenenquête Heel de Mens zal zoveel mogelijk digitaal plaatsvinden; leden krijgen in mei een emailbericht. Niet van alle leden is er een (actueel) emailadres bekend. Ontvangt u in de hele maand mei geen mail, neem dan contact op door een bericht te sturen naar: heeldemens@sp.nl.

Het is, voor wie dat graag wil, ook mogelijk om de enquête op papier in te vullen. Is dit gewenst, mail dan de programmacommissie op het hierboven genoemde mailadres of bel naar (088) 243 55 72 •

tekst Ronald van Raak
foto Maurits Gemmink

De programmacommissie voor de actualisering van Heel de mens bestaat uit:

Ronald van Raak (Amsterdam)
Han Dirks (Leiden)
Fenna Feenstra (Eemsdelta)
Lilian Marijnissen (Oss)
Anne-Marie Mineur (De Bilt)
Nils Müller (Zutphen)
Jannie Visscher (Eindhoven)
Peter van Zutphen (Heerlen)

MALEISCHE SOCIALISTEN STRIJDEN SAMEN MET INHEEMSE BEVOLKING

HOUTKAP SLOOPT NATUUR EN MENS

Ze zit aan de andere kant van de wereld, maar ze lijkt opvallend veel op onze eigen SP: de PSM, ofwel de Parti Sosialis Malaysia. Net als de SP staat de partij vooral naast de mensen, geloven ze in het geven van zelfvertrouwen aan mensen ('empowerment') en strijden ze samen tegen onrecht en corruptie. De Tribune sprak met secretaris-generaal Sivarajan Arumgam en met activist Suresh Kumar.

› Een groot onderwerp waar jullie mee bezig zijn, is de strijd tegen de landroof van de inheemse bevolking. Hoe zit dat precies?

Suresh Kumar: 'Ik heb namens de PSM gewerkt op het westelijke deel van Maleisië dat aan Thailand grenst. Daar wonen grote groepen inheemse bewoners. Orang

Asli, zeggen we in het Maleis. In totaal gaat het om zo'n 200.000 mensen, verdeeld in 18 stammen. Op papier heeft Maleisië de belangen van deze mensen goed geregeld, maar in de praktijk komt daar maar weinig van terecht.

In 1954, drie jaar voordat Maleisië onafhankelijk werd van Engeland, werd er een

Wet op de Inheemse Bevolking aangenomen. Daarin werd vastgelegd dat de regering in kaart moet brengen waar de inheemse bevolking zich bevindt, en waar ze in hun levensonderhoud voorzien. Dat is van belang, omdat deze mensen rondtrekken. Alleen botst deze wet met de manier waarop wij in Maleisië grondeigendom vastleggen.

Net als de SP is PSM geen fan van vrijhandelsverdragen. Activisten stonden al in 2013 voorop in de strijd tegen het vrijhandelsverdrag met de landen rondom de Stille Zuidzee, TPPA.

Dat gaat via publicatie in de Staatscourant, je geeft aan van wie je een stuk grond gekocht hebt en op die manier kun je precies achterhalen wie de grond oorspronkelijk heeft uitgegeven. Maar de inheemse bevolking kent geen privébezit, en zo snoepen de projectontwikkelaars steeds stukken land af. De overheid heeft daar een taak, maar die laten ze liggen.'

› **Waarom is dit gebied zo aantrekkelijk voor projectontwikkelaars?**

Sivarajan Arumgam: 'Deze bossen waar de inheemse bevolking woont worden gretig bekeken door houtkapbedrijven. Maleis hout is erg gewild bij bedrijven als IKEA, bovendien zit er erts in de grond: goud, koper, ijzer, dat soort metalen. Vaak wordt het bos compleet kaalgekapt, en als al het hout verdwenen is, wordt er landbouw op bedreven, of er wordt erts gedolven. Het is heel lastig om daar actie tegen te voeren, want het levert natuurlijk wel geld op, en banen.'

› **Hoe gaat de regering daar mee om?**

Suresh Kumar: 'Dat is een groot probleem. De nationale regering kan wel een hoop wetten hebben, maar het bestuur van de deelstaten trekt zich daar niet zo veel van aan. Als er claims zijn van een houtkapbedrijf tegenover de inheemse bevolking, dan geeft het regionale bestuur meestal ruim

baan voor de bedrijven, want daar valt winst te maken. Dat valt ook de nationale regering te verwijten, want de inkomsten die ze krijgen van de fossiele brandstoffen uit de deelstaten, die gaan niet naar de deelstaten. Dus de regionale bestuurders hebben niet zo veel keus, en ze schamen zich er niet eens voor. Eén van onze lokale vorsten zet zijn naam gewoon levensgroot op de borden van de projectontwikkelaars.

Er is een mensenrechtencommissie, SUHAKAM, en die doet wel wat, maar ze kunnen niemand vervolgen, ze adviseren alleen maar. De Orang Asli worden vaak opgepakt als ze protesteren tegen de kaalslag van het gebied van hun voorouders. En de autoriteiten kiezen dan de kant van de bedrijven, omdat zij de steun hebben van de overheid.

Dit zijn mooie zaken om mee naar de rechter te stappen, en vaak worden er dan ook goede besluiten genomen. Maar het kost tijd en het kost geld, en wat helemaal vervelend is: de kap en het vernietigen van het ecosysteem gaat gewoon door tot de rechter zijn besluit heeft genomen. Ook de lockdownmaatregelen hielden de bedrijven niet tegen, ze bleven kappen. De lockdown gold alleen voor de gewone mensen, de inheemse bevolking, maar niet voor de houthakkers, de projectontwikkelaars of de grote plantages.

Sivarajan Arumgam:

'Er zijn bosgebieden die er heel slecht aan toe zijn, omdat er mensen illegaal aan het kappen geweest zijn'

Suresh Kumar:

‘Wij denken dat het goed is om mensen zelf de macht te geven, en zeggenschap over hun eigen leven’

Op dit moment help ik een dorp bij een rechtszaak tegen de regering van de deelstaat en 12 bedrijven. De inheemse bewoners hadden een verzoek ingediend om de kap een jaar lang stil te leggen, en dat was toegekend. Maar de bedrijven gingen gewoon door. De advocaten van de bewoners beklagden zich daarover bij de rechter, maar dan proberen de bedrijven het hof te manipuleren door te zeggen dat de foto's en video-opnamen vervalst zijn, dat ze helemaal niet op dat tijdstip gemaakt zijn.'

› **Om hoeveel bos gaat het eigenlijk?**

Sivarajan Arumgam: 'Als je naar de officiële cijfers kijkt, dan lijkt het wel mee te vallen, maar die cijfers kloppen absoluut niet. Maleisië had van oudsher heel veel bos. In 1946 was meer dan driekwart van het land bedekt met bos, nu is dat hooguit nog zo'n 20%. Dat geeft de overheid niet toe. Tegen het Klimaatpanel van de VN (IPCC) zeggen ze dat er nog 50% bedekt is, maar dat is niet waar. Samen met burgers en onafhankelijke maatschappelijke organisaties, maar ook simpelweg door op Google Earth te kijken, is aangetoond dat dat niet klopt.'

Een ander probleem waar we tegenaan lopen, is dat de regering niet optreedt tegen illegale houtkap. Er zijn bosgebieden die er heel slecht aan toe zijn, omdat er mensen illegaal aan het kappen geweest zijn. Daarmee beschadig je het hele ecosysteem. Maar in plaats van dat het ministerie van Bosbouw het bos beschermt of achter de boosdoeners aangaat, zeggen ze gewoon dat het bos toch al vernietigd is. Dan wordt het bestempeld tot *hutan miskin*, 'arm bos', en dan maken ze er een plantage van, of een boomkwekerij. Daarmee los je het probleem niet op, je maakt gewoon misbruik van de gevolgen. Je ziet dat ook bij een zaak in de deelstaat Pahang waar we samenwerken met een aantal inheemse gemeenschappen. Er is daar een bosreservaat, en plotseling komen we erachter dat er 660 hectare bos op de nominatie staat om te worden gerooid. Zomaar, zonder wie dan ook te informeren, en de troep die ze maken zou dan worden geloosd in de rivier waar de inheemse bevolking afhankelijk van is. We zijn naar de mensen toegegaan, en we hebben daar een enorm protest georganiseerd.'

› **Hoe gaat de staat om met de belangen van de inheemse bevolking?**

Suresh Kumar: 'Op een volstrekt verkeerde manier. De overheid denkt dat het hun taak is om deze mensen beschaving bij te brengen. Dus in plaats van dat ze mogen leven van wat het bos hun te bieden heeft, worden ze loontrekkers, en onderdeel van het kapitalistische systeem. Natuurlijk is het goed dat je ze onderwijs aanbiedt, en medische zorg, maar niet industrie, mijnbouw of houtkap.'

Sivarajan Arumgam: 'Bovendien proberen ze ook de rest van de bevolking te brainwashen, en te overtuigen dat de inheemse bevolking verhuisd moet worden voor hun eigen bestwil, zodat hun territorium kan worden ontwikkeld. Daar trapt de jeugd niet meer in, die hebben heel goed in de gaten wat er gebeurt. Nu de rest van de bevolking begint te merken dat de klimaatverandering leidt tot overstromingen, beginnen ze te beseffen dat het bos ook hen beschermt.'

› **Hoe wordt er tegen de inheemse bevolking aangekeken?**

Sivarajan Arumgam: 'Dat verandert. Dertig, veertig jaar geleden zouden deze mensen willoos slachtoffer zijn. Maar er is veel

gedaan door ons en verschillende NGO's om deze mensen zelfvertrouwen te geven, empowerment. Tegenwoordig is er veel meer steun voor ze. Als wij campagne voeren op sociale media, wordt dat veel gedeeld.'

Suresh Kumar: 'Eén van deze mensen heeft zelfs voor ons op de lijst gestaan voor de verkiezingen. Hij heeft geen zetel gekregen, maar hij heeft wel een flink aantal stemmen gekregen, ook vanuit zijn eigen achterban. Het is ongebruikelijk om mensen op zo'n plek te zetten, het is toch vaak meer een kwestie van liefdadigheid. Maar wij denken dat het goed is om mensen zelf de macht te geven, en zeggenschap over hun eigen leven.'

› **Is dit het enige onderwerp waarop jullie je profileren?**

Sivarajan Arumgam: 'Nee, zeker niet. We staan ook vooraan als het gaat om werknemersrechten. De vakbonden in Maleisië zijn vrij slecht, er zijn een hoop schijnvakbonden die eigenlijk vooral de belangen van de werkgever behartigen. Wij hebben veel vakbondskwesties op de agenda gezet. We houden ons ook bezig met de noodtoestand van het klimaat, de *darurat*, zoals wij dat noemen. Het is heel lastig om dat onder de aandacht te brengen, er wordt heel versnipperd actie tegen gevoerd.'

Wat een groot thema is, is de corruptie van de overheid. In 2014 kwam een grootschalige corruptiezaak aan het licht, waarbij de toenmalige premier Najib Razak 2,67 miljard ringgit (580 miljoen euro) achterover had gedrukt. Maar we willen het niet alleen over corruptie hebben. Er is een neiging om te denken dat als de regeringsleider corrupt is, dat de oppositieleider een soort verlosser is, ook al heeft hij vrijwel hetzelfde politieke programma. Wij willen dat politieke programma aan de kaak stellen. Aan de wortel van al deze problemen ligt kapitalisme. Dat veroorzaakt corruptie, slechte werkomstandigheden en landroof van de inheemse bevolking. Gelukkig heeft de oppositie ook al in het bestuur gezeten, dus de bevolking ziet dat er eigenlijk niet zo veel verschil is tussen die partijen. We moeten verder graven om de verschillen te laten zien. Dat gaat niet vanzelf.' •

tekst Anne-Marie Mineur
foto's Socialistische Partij Maleisië

WILDE STAKING

Een onaangekondigde staking van zo'n 150 grondmedewerkers legde 23 april het luchtverkeer op Schiphol plat. Vliegtuigen van KLM en partnerbedrijven werden niet meer in- en uitgeladen. Het was een reactie op een mail van KLM een paar dagen eerder, waarin de directie aangaf een deel van het werk uit te willen besteden aan een concurrerend bagagebedrijf.

Al jaren is er grote onvrede over hoe KLM omgaat met het grondpersoneel. Werkomstandigheden en arbeidsvoorwaarden zijn slecht en verbetering blijft uit. Met het inzetten van een concurrerend bedrijf om de personeelstekorten op te lossen was de maat voor het personeel vol. Met de staking lieten zij hun macht gelden en maakten ze duidelijk: zonder ons geen vluchten, zonder ons geen winst.

illustratie Joren Hans©

HEEL HET LUCHTVERKEER STAAT STIL
ALS UW MACHTIGE ARM HET WIL....

Op 23 april werden door de aanwezige SP'ers bloemen gelegd bij het gedenkteken waarop het verhaal van Gerrit en Rinus van 't Eind te lezen is.

HET HELDHAFTIGE VERZETSVERHAAL VAN FAMILIE VAN 'T EIND 'VOOR VRIJHEID IS MOED NODIG'

Ieder jaar op 23 april worden er door de SP en familie van 't Eind bloemen gelegd bij het gedenkteken buiten partijkantoor De Moed in Amersfoort. Dit is de datum waarop, in 1945, Gerrit van 't Eind en zoon Rinus werden vermoord door de Duitse bezetters. Het gebeurde drie weken voor de bevrijding. De bloemlegging is een eerbetoon aan hun heldhaftige daden en een herinnering dat onze vrijheid niet kan bestaan zonder moed.

OP DE PLEK waar nu partijkantoor De Moed staat, stond tijdens de Tweede Wereldoorlog het levensmiddelenmagazijn en woonhuis van Gerrit van 't Eind. Samen met zijn zoon Rinus was hij actief in het verzet. Gerrit verduisterde levensmiddelen die hij aan onderduikers gaf. Rinus zat bij het studentenverzet in Utrecht.

Vermoord verzet

Bas van 't Eind is de kleinzoon van Gerrit en neef van Rinus. In een gesprek met partijvoorzitter Jannie Visscher vertelde hij over zijn dappere familie: 'Uiteindelijk zijn zij opgehaald bij het punt waar nu het gedenkteken staat. De hele familie is ondervraagd door de Duitsers en zij hebben ook een huiszoeking gedaan. Toen ze niks konden vinden, hebben ze mijn grootvader en oom meegenomen. Het vermoeden was toen al wel dat ze waren vermoord maar de familie kreeg dat pas na de oorlog te horen.' Gerrit en Rinus hadden belangrijke rollen in het verzet. Grootvader Gerrit hield levensmiddelen achter die hij aan mensen in kamp Amersfoort en onderduikers gaf. Het voedsel werd verdeeld onder de mensen die niks hadden. Oom Rinus deed aan spionage. Hij belde de Duitse troepenbewegingen door aan de telefooncentrale van het verzet. Beide mannen waren belangrijke schakels in het succes van het verzet tegen de bezetters.

Martelingen

Nadat Gerrit en Rinus waren afgevoerd

door de Duitsers, werden ze vijf dagen lang gemarteld in de hoop dat ze informatie zouden prijsgeven over het verzet en de organisatie. Als zij iets hadden verteld dan was dat volgens Bas van 't Eind een grote ramp geweest: 'Mijn moeder en haar familie zaten ook in het verzet. Mijn oom Rinus heeft al zijn spionageresultaten doorgebeld aan de telefooncentrale die werd bediend door mijn moeder. Als hij iets aan de Duitsers had verteld dan had ik hier nu niet gestaan. Want dan was de telefoonlijn gevonden, dan was de telefooncentrale gevonden en dan waren mijn moeder en de hele familie ook gevonden. Daarom ben ik hem eeuwig dankbaar dat hij dat geheim heeft kunnen houden en dat ik mijn vader en m'n moeder heb kunnen ontmoeten in het leven.'

Bas van 't Eind heeft zich vaak afgevraagd hoe mensen zich kunnen verzetten terwijl het zo gevaarlijk was: 'Ik heb dat vaak gevraagd aan mijn moeder en haar vader. En dan krijg ik stevast het antwoord dat je dat gewoon deed. Dat is dus blijkbaar zo. Maar ik vind het eigenlijk niet zo gewoon. Je moet het maar opbrengen om, zoals mijn moeder heeft gedaan, met duizenden gulden over straat te lopen. Je moet het maar opbrengen om te spioneren. En dat je dan de moed hebt om in de gevangenis niks te zeggen, ondanks de martelingen.'

Open wonden

De Tweede Wereldoorlog ligt nu al jaren

achter ons. Toch dreunt de impact nog steeds door in de levens van de mensen die het hebben meegemaakt en hun nabestaanden. Ook bij Bas van 't Eind en zijn familie zijn de wonden nog steeds niet genezen: 'Ik heb ontzettend veel bewondering voor de mensen die in het verzet hebben gezeten. Ik heb namelijk ook het verdriet gezien wat daar uit voortkomt. We hebben dat bij mijn grootmoeder gezien, de moeder en vrouw van Rinus en Gerrit. Maar ik heb het ook bij onszelf gezien en bij mijn eigen vader. Ik heb hem een keer zien breken toen mijn dochter aan hem vroeg hoe het tijdens de oorlog is gegaan. Hij kon het ons niet vertellen. Hij heeft na die vraag geen woord meer uitgebracht en wij konden alleen maar weggaan. Vervolgens moest ik mijn dochter troosten en zij mij.'

Hij vervolgt: 'Dus elke keer als ik weer een nieuwe oorlog zie langskomen op de televisie dan schrik ik er weer van omdat ik weet wat voor impact het heeft. Op de gezinnen en op de families, op de kinderen en de achterkleinkinderen van de mensen die nu lijden. En het gaat gewoon door. Eigenlijk heb ik ergens de hoop dat er ooit gewoon vrede is. Dat is dus ook precies wat het met mij heeft gedaan. Ik zal altijd naar vrede streven. Maar ja, wie ben ik.' •

tekst Xander Topma
foto's Cees Wouda

LINKSVOOR **‘EEN BIERTJE OP HET TERRAS IS LUXE’**

Magda Rijk is 67, en tot voor kort was ze afdelingsvoorzitter van de afdeling Doesburg. Samen met haar vriend en hun kat woont ze in een zelf opgeknapt klushuis in één van de mooiere wijken van Doesburg, en geniet ze van haar pensioen.

› **Wat deed je voor werk?**

‘Ik heb zo’n vijftig jaar in de thuiszorg gewerkt. Dat waren leuke jaren. Dat de thuiszorg gecentraliseerd werd, was goed. Maar toen kreeg je de schaalvergroting: fuseren, reorganiseren, bezuinigen. Van het wantrouwen, het toenemende tekort en de verharding heb ik veel last gehad. Uiteindelijk heeft het me mijn baan gekost.’

› **En wat ben je toen gaan doen?**

‘De laatste jaren heb ik nog een beetje meegemaakt hoe het is om flexwerker te zijn. Sommige mensen kiezen daarvoor, maar de meeste mensen, en ik ook, willen graag op één stek, die willen een stukje zekerheid. Ik heb een hele hoop gemeentes gezien. Het was echt knokken richting pensioen. Ik was gewoon moe.’

› **Deed je daar ook nog dingen naast?**

‘Ja, van alles. Ik ben jarenlang secretaris geweest voor een basketbalvereniging, en ook nog een tijd voorzitter. Dat is een beetje vergelijkbaar met wat ik deed als afdelingsvoorzitter in Doesburg. In de kern

ben ik echt iemand die de keuken op orde houdt, zodat anderen kunnen koken. Laat mij maar zorgen voor de structuur en op die manier bijdragen.’

› **En je doet nog meer, toch?**

‘Sinds een jaar of vijf doe ik vrijwilligerswerk voor de Luisterlijn, het vroegere Sensor. Wij luisteren als mensen hun hart willen luchten, ik doe de chat. Het grootste aandeel zijn mensen met psychiatrische klachten, maar iedereen mag bellen. De eenzaamheid is echt toegenomen, denk ik. Sommige mensen bellen echt alleen maar voor een praatje.’

› **Wat maakt de kapitalist in jou wakker?**

‘Ik ga elke week wel een uurtje naar de kroeg. Gewoon, een biertje, misschien een portie bitterballen. En laten we nou toch hier in Doesburg het oudste café van Nederland hebben, de Waag. Die staat er al sinds 1478. Gewoon een biertje drinken op het terras is bijna onbetaalbaar geworden voor veel mensen. In dat licht bezien vind ik het heel kapitalistisch dat ik dat kan.’ •

RODE
DENKERS

DEEL 9
PAULO FREIRE

OPVOEDEN IN OPSTANDIGHEID

Een groeiend aantal mensen is teleurgesteld in het bestuur en keert zich af van de politiek; in plaats van actief te worden en zaken te veranderen. Armoede en achterstelling maken mensen niet mondig en opstandig, maar bang en passief. Paulo Freire maakte de cultuur van onderdrukking zichtbaar en liet zien hoe mensen zichzelf en elkaar kunnen opvoeden in opstandigheid.

Emile Roemer en andere SP'ers tijdens een demonstratie tegen de bezuinigingen op het onderwijs, op 21 januari 2011.

Als mensen maar arm genoeg zijn en hard worden onderdrukt, dan komen ze vanzelf in opstand. Dat meende althans Karl Marx, de grote theoreticus van het socialisme. Het kapitalisme zou leiden tot zoveel tweedeling dat mensen van nature in verzet zouden komen. De werkelijkheid is heel anders: elke dag kunnen we overal in de wereld zien dat dit niet waar is. De armoede en de onderdrukking maken mensen juist passief en bang om in actie te komen. Hoe dat werkt – en hoe we dat kunnen veranderen – lezen we in *Pedagogie van de onderdrukten* van Paulo Freire.

Herbert Marcuse, de Duitse filosoof die vorige maand aan bod kwam, was een populaire denker in de vroege SP. Dat gold ook voor de Braziliaanse onderwijsvernieuwer Paulo Freire – zijn boek over de *Pedagogie van de onderdrukten* is ook in 1972 in het Nederlands verschenen. Het boek werd een bestseller in linkse kringen – waar het veel invloed zou hebben. Het paste ook heel goed in het socialisme van de vroege SP, die de mensen wilde organiseren en emanciperen en juist wel in actie liet komen.

Het was vooral de combinatie van theorie en praktijk bij Paulo Freire die veel SP'ers destijds moet hebben aangesproken. Hij deed onderzoek in de armste gebieden van Brazilië, in tijden van uitbuiting en economische crisis, omstandigheden waarin volgens Marx theoretisch de kans op opstand groot was. Maar Freire zag onder de armen bovenal een 'zwijgcultuur', die de mensen juist de mond deed

houden. Een cultuur die hij verbond met de economische crisis en de politieke onderdrukking, maar met name met het onderwijs dat de armen in achterstand hield.

Voor zover de armen onderwijs kregen, leerden die vooral hoe ze zich moesten gedragen en hoe de samenleving functioneerde – en wat hun plaats in de maatschappij was. Het onderwijs was gericht op behoud van de bestaande verhoudingen en niet op verandering. Samen met armen ontwikkelde Paulo Freire een 'pedagogiek van de bevrijding', door mensen kritisch te laten denken, zichzelf te ontwikkelen en in actie te komen om hun leven en dat van anderen te verbeteren. Na een militaire coup in 1964 werd hij gevangengenomen en moest hij Brazilië verlaten.

'Vrijheid wordt je niet gegeven, die moet je veroveren', luidt een beginsel van Paulo Freire. Centraal in *Pedagogie van de onderdrukten* staat de vraag hoe arme en onderdrukte mensen toch zichzelf kunnen bevrijden. Dat kon volgens Freire niet door mensen een ander verhaal te vertellen, of door een nieuwe theorie voor te leggen. Verandering begon voor deze pedagoog in de praktijk: onderwijs en politiek gingen voor hem hand in hand. Het doel van zijn pedagogie was om 'een vollediger mens' te worden – wij zouden dat later *Heel de mens* noemen. •

tekst Ronald van Raak
foto Bas Stoffelsen

BALANS

Klopt het dat de SP geen duidelijk standpunt heeft betreffende sociaal-culturele vraagstukken? En is het echt zo dat we niet nadenken over het verlies van stemmen en zetels?

Als ik alles wil lezen en begrijpen wat in de Spanning staat, zou ik een complete studie moeten doen. Het is allemaal nogal wetenschappelijk, bloedserieus.

Er moet 'strijd' geleverd worden om doelstellingen te halen. We zien dat er weinig gerealiseerd wordt van alle goede en grootste plannen. In de Tribune lees ik wel veel over kleine, lokale successen. Maar zou het toch dat woord 'strijd' kunnen zijn, dat de kiezer afschrikt? 'Strijd' leveren klinkt oprecht, moedig en sterk, maar het blijft een ongelijke strijd zolang een meerderheid blijft kiezen voor VVD en dat de grootste partij blijft.

Misschien moeten we toch meer gaan richten op een ander doel, namelijk het bieden van tegenwicht, ervoor blijven zorgen dat de balans niet helemaal uitslaat naar rechts. Mogelijk is het nieuwe doel 'balans'.

Paula van Roon, Heerlen

Tribune mei 2022

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

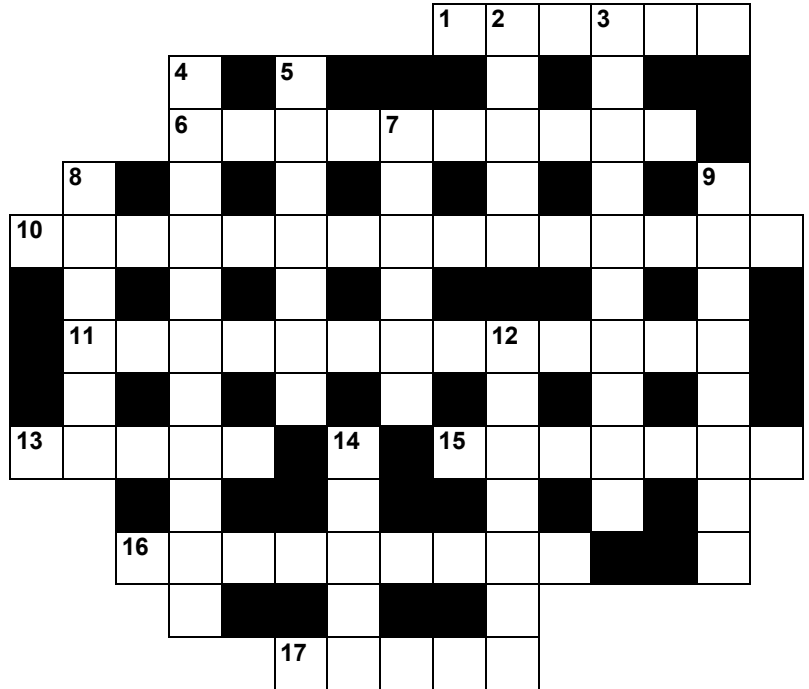
CRYPTOGRAM

Horizontaal

1 Is, wanneer ervoor geplaatst, belemmerend. (6) - 6 (Afvoer-)zender voor verstokte tabaksgebruikers. (10) - 10 Zowel koper als verkoper zijn aardig voor elkaar. (15 en 5,10) - 11 't Gaat mis, in de keuken! De kok wandelt door het voorgerecht. (2,2,4,5) - 13 Zonderling wordt uiteindelijk krent. (5) - 15 Speeltje van brakende poes? (7) 16 Raak geschetst. (9) - 17 Lastig op te sporen sieraad. (5)

Verticaal

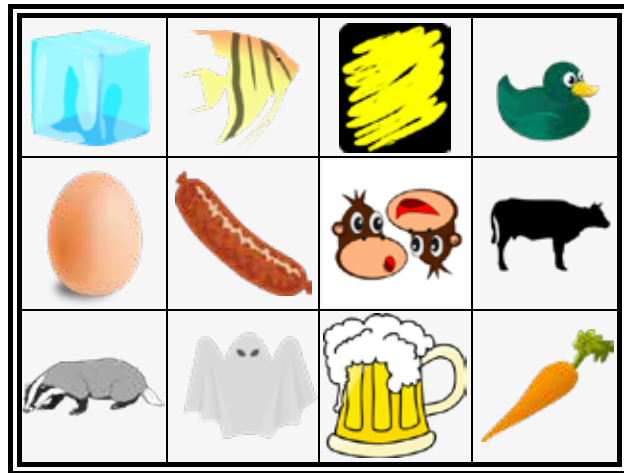
2 Geluiden laten zich zien. (5) - 3 Uitvoerige handel in zuivel-product. (10) - 4 Heeft Lucifer klaarstaan voor alcoholverslaafden. (11) - 5 Zat het niet aan dat radioprogramma? Of toch wel? (7 en 3,4) - 7 Deze vorst is, wanneer in de war, een vervelende zeurkous. (6) - 8 Nevelige gezichtsbedekking. (6) - 9 Meubel om (ook) honing in op te bergen. (8) - 12 Vurig enthousiast. (7) - 14 Schoeisel breekt bij plotselinge verbazing. (5)

BEELDSPRAAK

Opdracht:

Beeldspraak bevat rebus/crypto elementen die een politiek citaat verbergen. Destilleer via de Hints de woorden uit de tabel. Aanwijzingen staan tussen haakjes. Meerdere aanwijzingen worden gescheiden door een puntkomma. Voorbeeld: als de afbeelding (van een) 'huis' is, en achter de hint staat: (h=b) dan is het woord 'buis'. ↻ betekent: omdraaien. De citaat-oplossing (citaat én geciteerde) kunt u naar de redactie sturen. Veel puzzelplezier.

Hints

- 1-1 Minder uitstoot, of het smelt allemaal... (l+; j=nk)
- 1-2 Als een premier op het pluche! Eh in water. (-v)
- 1-3 Vooral in Europa, kleur van het liberalisme (l=n)
- 1-4 Ooit was de Partij voor de Dieren een vreemde ... (d=h)
- 2-1 Tik of Tok? (+ds)
- 2-2 Is dit een veganist-ervanger?
- 2-3 Beesten die wij kunnen nadoen? (-ap)
- 2-4 En voor jou, een kleinere hoofafdruk graag. (k=m; +t)
- 3-1 Meer dan een en je hebt een elektrische fractievoorzitter. (s=t)
- 3-2 Blijft Viktor Orbán voorlopig het ... van de democratie? (-sp)
- 3-3 Dáár moest een partij voor komen. Met twee vingers schuim. (b=n; r=t)
- 3-4 Ik zie er geen peen in! (t=d; l=n)

NOOT 1-4, 2-1 & 2-2 vormen samen één woord.

OPLOSSING CRYPTOGRAM APRIL

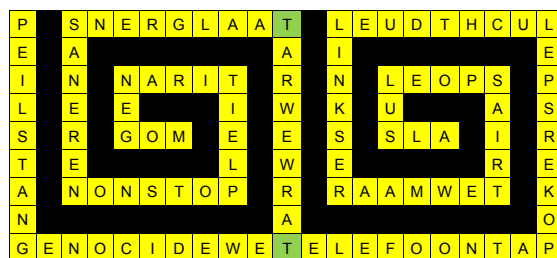
Horizontaal

7) Doorbraakinfectie 10) Kruid 11) Elf 12) IJsland
13) Spoed 14) Staartdeling 15) Vorderen
16) Judopak 17) Bijbelkennis 18) Narcis.

Verticaal

1) Noordpoolijs 2) Kruidmildief 3) Uniformjas
4) De tijd doden 5) Steltlopers 6) Pennen
8) Ambtsketen 9) Koeman.

OPLOSSING DUBBEL-SPIRAALTJE

Woorden in het dubbel-spiraaltje:

- 1) Peilstan 2) Genocidewet 3) TarwewraT 4) Taalgrens 5) Saneren 6) Nonstop 7) Pleit 8) Tiran 9) Neg 10) Gom
- a) TarwewraT b) TelefoontaP c) PokerspeL d) Luchtduel e) Linkser f) Raamwet g) Trias h) Spoel i) Lus j) Sla

De winnaar van de aprilpuzzel 2022 is M. Meijer uit Aarlanderveen.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 25 mei naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

